

12/2012. (II. 21.) VM rendelet

a Pirtói-homokbuckás természetvédelmi terület létesítéséről

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 85. § (2) bekezdés 3. és 13. pontjában kapott felhatalmazás alapján, az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 94. § 1) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. § (1) Védetté nyilvánítom Pirtói-homokbuckás természetvédelmi terület elnevezéssel a Bács-Kiskun megyében, Kiskunhalas és Pirtó közigazgatási területén lévő, az 1. mellékletben felsorolt ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú és töréspontú, összesen 591,5 hektár kiterjedésű területet.

(2) A természetvédelmi területből fokozottan védetté nyilvánítom a Pirtó 066/6, 066/7, 066/12 ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú, összesen 34,2 hektár kiterjedésű területet.

2. § A védetté nyilvánítás célja a Duna–Tisza közti homokhátságra jellemző szélformálta homokbuckavidék formakincsének (futóhomok formák), valamint a természetes és természetszerű élőhelyek és azok élővilágának megóvása.

3. § A védett természeti terület természetvédelmi kezelési tervét a 2. melléklet tartalmazza.

4. § Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

1. melléklet a 12/2012. (II. 21.) VM rendelethez

A Pirtói-homokbuckás természetvédelmi terület ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai

Pirtó

057/7, 066/6, 066/7, 066/12, 066/13, 066/22, 066/23, 066/24, 066/25, 066/26, 066/27, 066/28, 066/29, 067/6, 071/2, 071/4, 071/5, 071/6, 071/7, 071/8, 071/9, 071/16, 071/17, 071/20, 071/21, 071/24, 071/25, 071/26, 071/27, 071/28, 071/29, 071/30, 071/31, 071/32, 071/33, 071/34,

Kiskunhalas

0588/38, 0588/49, 0591/4, 0601, 0602/1, 0602/3, 0602/4, 0602/5, 0602/7a, 0602/7b, 0602/8 hrsz területéből az E680424-N125959, E680525-N125875, E680522-N125871, E680421-N125955, E680397-N125953, E680402-N125958, E680424-N125959 EOVS koordinátájú töréspontok által meghatározott területrész, 0604/1, 0604/14, 0604/22, 0604/23, 0605/7, 0605/9, 0605/12, 0605/14, 0605/18, 0605/19, 0605/22, 0605/30, 0605/31, 0605/32, 0605/33, 0605/42, 0605/46, 0609/2, 0610, 0611/1, 0611/4, 0611/5, 0611/6, 0611/7, 0611/18, 0611/22, 0611/27, 0611/29, 0611/32, 0611/33, 0611/34, 0611/35, 0611/41, 0611/42, 0611/46, 0611/65, 0611/66, 0611/67a, 0611/67b, 0611/67c, 0611/67d, 0611/67f, 0611/67g, 0614/8, 0614/13,

0614/16, 0614/18, 0614/22, 0614/23, 0614/24, 0614/25, 0614/31, 0614/36, 0614/46, 0614/47, 0614/48, 0619/8, 0619/9, 0620/11b, 0620/14, 0620/16, 0620/17, 0620/18, 0620/19, 0624/1

A mellékletben felsorolt ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú ingatlanok az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet alapján európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek.

2. melléklet a 12/2012. (II. 21.) VM rendelethez

A Pirtói-homokbuckás természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési terve

1. Természetvédelmi célkitűzések

1.1. A Duna–Tisza köze jellegzetes, természeteshez közeli állapotban fennmaradt tájrészletének és táji értékeinek megőrzése, fenntartása.

1.2. A Duna–Tisza közti homokhátságra jellemző szélformálta homokbuckavidék formakincsének (futóhomok formák) megőrzése.

1.3. A terület kiemelkedő biológiai sokféleségének megőrzése az őshonos élővilág tekintetében (beleértve a közösségi jelentőségű fajokat és élőhelytípusokat).

1.4. A természetvédelmi jelentőséggel bíró, emberi használatból legfeljebb csak enyhén terhelhető természetes és természet szerű élőhelyek és élőviláguk megóvása, fenntartása különös tekintettel a nyílt, évelő, mészkedvelő homokpusztagyepre (*Festucetum vaginatae*), a borókás-nyárasokra (*Junipero-Populetum albae*), a cinegefűzes buckaközi homoki gyepekre (*Pseudolysimachio spicatae-Salicetum rosmarinifoliae*), a szürke kákás homoki gyepekre (*Galio veri-Holoschoenetum vulgare*) és a buckaközi kékperjés rétekre (*Molinio-Salicetum rosmarinifoliae*).

1.5. A területen előforduló védett és fokozottan védett növényfajok [kiemelten a homoki kikerics (*Colchicum arenarium*), csikófark (*Ephedra distachya*), kései szegfű (*Dianthus serotinus*), erdei szellőrózsa (*Anemone sylvestris*), piros madársisak (*Cephalanthera rubra*), gyapjas csüdfű (*Astragalus dasyanthus*), homoki csüdfű (*Astragalus varius*), szürke poloskamag (*Corispermum canescens*), homoki fátyolvirág (*Gypsophyla fastigiata*), kék szamárkenyér (*Echinops ruthenicus*)] és állatfajok [(kiemelten a barbársáska (*Calliptamus barbarus*), pusztai hangyaleső (*Acanthaclysis occitanica*), holdszarvú ganéjtúró (*Copris lunaris*), homoki gyalogcincér (*Dorcadion decipiens*), magyar futrinka (*Carabus hungaricus*), ázsiai szegfűbagoly (*Saragosa implexa*), buckabagoly (*Staurophora celsia*), homoki gyík (*Podarcis taurica*), gyurgyalag (*Merops apiaster*), kis őrgébics (*Lanius minor*), kígyászölyv (*Circaetus gallicus*), szalakóta (*Coracias garullus*), zöld küllő (*Picus viridis*)] megóvása, állományuk fenntartása, életfeltételeik biztosítása.

1.6. A Duna–Tisza közti homokhátság természeti értékeinek minél szélesebb körű megismertetése, valamint a természeti értékek megóvása iránti társadalmi igény erősítése érdekében a terület természetvédelmi célú bemutatása.

1.7. A terület további természetvédelmi célú kutatásához a természeti feltételek biztosítása.

2. Természetvédelmi stratégiák

2.1. A védett és fokozottan védett növény- és állatfajok megőrzése érdekében a populációik fennmaradásához szükséges élőhelyi feltételek biztosítása.

2.2. A természetes életközösségek hosszú távú fennmaradását és fenntartását lehetővé tevő területhasználat és természetvédelmi kezelés.

2.3. A természetes életközösségek más típusú, zavartabb életközösséggé alakulását, vagy az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok terjedését elősegítő, eredményező területhasználati módok felváltása a természeti értékek fenntartásával összeegyeztethető területhasználati módokkal.

2.4. Azokon a területeken, ahol természetes közösségszerkezetű (természetes térszerkezet és fajösszetétel) életközösségek fordulnak elő, amelyek állapotát alapvetően természetes ökológiai folyamatok alakítják, továbbá amelyeket nem fenyeget az agresszíven terjeszkedő idegenhonos növényfajok spontán terjedése miatti leromlás, a természetes ökológiai folyamatok érvényesülésének biztosítása.

2.5. A természetvédelmi szemlélet erősítése érdekében a terület természetvédelmi célú bemutatásra alkalmas részein a látogatás és a természetvédelmi bemutatás feltételeinek megteremtése, fejlesztése.

2.6. A terület legfontosabb természeti értékei állapotának folyamatos figyelemmel kísérése, rendszeres adatgyűjtéssel a megfelelő természetvédelmi kezelés és a megvalósult természetvédelmi kezelési tevékenység hatékonysága ellenőrzésének elősegítése.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1.1. Földtani, felszínalaktani természeti értékek védelme

Tilos a terület természetes formakincsének (futóhomok formák) megváltoztatása, roncsolása.

3.1.2. Élőhelyek kezelése, fenntartása

Erdőgazdálkodási tevékenység nem járhat természetes gyepek állapotának rontásával.

3.1.3. Fajok védelme

A fokozottan védett gyapjas csüdfű állományát mesterséges szaporításból származó egyedekkel szükséges stabilizálni.

3.1.4. Látogatás

A fokozottan védett ingatlanok kivételével a terület szabadon látogatható. Hátasállattal szabadidős tevékenység céljából csak földúton lehet közlekedni.

3.1.5. Oktatás és bemutatás

Tanösvény kialakításával, folyamatos karbantartásával, fejlesztésével biztosítani kell a környezettudatos nevelés, oktatás, valamint a terület természetvédelmi célú bemutatásának feltételeit.

3.1.6. Terület- és földhasználat

a) Technikai sport nem végezhető a területen.

b) A területen kizárólag az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések megvalósítása érdekében, továbbá a c) pont szerint, valamint az e rendelet hatálybalépésekor hatályos engedéllyel rendelkező szénhidrogén-kutatáshoz kapcsolódóan létesíthető épület és műtárgy (a továbbiakban együtt: építmény). Építmény létesítése és üzemeltetése csak a terület táji és természeti értékeinek veszélyeztetése, károsítása nélkül végezhető.

c) Burkolt út csak a területtel határos 53-as számú közúttal párhuzamosan kiépíteni tervezett kerékpárút kialakítása, valamint az 53-as számú főút kapacitásnöveléssel nem járó útpálya-szélesítése érdekében létesíthető. A kerékpárút építésekor, valamint az 53-as számú főút kapacitásnöveléssel nem járó útpálya-szélesítése során a felvonulás és anyagtárolás helyét lehetőség szerint a területen kívül kell kijelölni. Amennyiben ez műszaki okok miatt nem valósítható meg, a felvonulást és anyagtárolást a terület lehető legkisebb mértékű igénybevételeivel és károsításával, a terület természetvédelmi kezeléséért felelős Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósággal (a továbbiakban: igazgatóság) egyeztetett módon kell megoldani.

d) Új földút az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések megvalósítása érdekében, az igazgatóság hozzájárulásával, természetvédelmi szempontból kedvezőtlenebb helyen lévő út kiváltása érdekében, ez utóbbi egyidejű felhagyása mellett létesíthető.

e) Jól sarjadó, idegenhonos, agresszíven terjeszkedő fafajok, különösen az akác (*Robinia pseudo-acacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), ezüstfa (*Eleagnus angustifolia*) egyedeinek, állományainak kivágása – a fiatalok állomány gyérítését kivéve – csak úgy történhet meg, ha az újrasarjadás ellen elő- vagy utókezeléssel aktív védekezés (törzsfuratokon keresztül történő vegyszer bejuttatás, vegyszeres metszlapkezelés vagy – hatósági engedéllyel – homogén állományaik belső, természetes homoki élőhelyekkel közvetlenül nem érintkező területrészein a véghasználatot követő teljes talaj-előkészítés) történik.

f) A területen csak őshonos vadfajok természetes élőhelyi eltartóképességet meg nem haladó állományai tarthatók fenn.

g) Vadföld nem létesíthető a területen, kivéve ha az az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések megvalósítása érdekében (többek között természetvédelmi szempontból kedvezőtlenebb helyen lévő vadföld kiváltása érdekében), az igazgatóság hozzájárulásával történik.

h) E rendelet hatálybalépését megelőzően három évig vadföldként ténylegesen nem hasznosított, de vadföldként nyilvántartott területek nem törhetők fel újra, regenerálódó gyepjeik nem semmisíthetők meg, kivéve, ha ez az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzésekkel összhangban történik.

i) Burkolt felületű vaditatók nem létesíthetők a területen. Az e rendelet hatálybalépésének időpontjában meglévő vaditatók száma nem gyarapítható. Nem burkolt vaditató csak természeti értékek, természetes élőhelyek sérülése nélkül létesíthető, az újonnan létesítettekkel azonos számú vaditató felhagyása mellett.

j) Mesterséges vadkibocsátás és zárttéri vadtartás tilos a területen.

k) Tájba nem illeszthető, vagy természeti érték megőrzését, élőhelyének fejlesztését veszélyeztető vadgazdálkodási létesítmény nem helyezhető el a területen.

l) Természetes növénytársulás állományában szóró nem létesíthető. Meglévő szóró e rendelet hatálybalépése után csak akkor tartható fenn, ha az igazgatóság állásfoglalása alapján természetvédelmi célt – vadállomány-apasztást – szolgál.

m) A talajvíz szintjének süllyedése miatt szárazodással veszélyeztetett buckaközi vizes élőhelyek oltalma érdekében felszín alatti vizek mezőgazdasági célra vagy rekreációs rendeltetésű víztér vízutánpótlása céljából nem vehetők igénybe a területen. A korlátozás alól kivételt képeznek a felépítménnyel rendelkező ingatlanrészen engedéllyel kialakított, kis

kiterjedésű kertek öntözési igényét, továbbá szociális vízigényt kielégítő, csekély kapacitású kutak, amelyek az engedély előírásainak megfelelően használhatók.

n) Az egykor erős vízhatásnak kitett, mély fekvésű területrészeken kifejezetten természetvédelmi céllal (vizes élőhely rekonstrukciójának megvalósítása) sor kerülhet felszín alatti víz igénybevételevel is.

o) A területen nem védett növényfajok egyedeinek, vagy ezek részeinek – többek között a galagonya hajtásvég – gyógyászati célra történő gyűjtése akkor engedélyezhető, ha a gyűjtési tevékenység nem károsítja érdemben a természetes életközösségeket.

p) A területen csak a tájképi értékeket nem veszélyeztető terepi jelzések alakíthatók ki (különös tekintettel a területhatárok jelzésére), létesítésükkor természetes anyagok előnyben részesítésével.

q) A területen új szőlő- és gyümölcsültetvény nem létesíthető felépítménnyel rendelkező ingatlanrészen kialakított, kis területű, kert jellegű telepítésen kívül.

r) Új szántó létesítése tilos a területen.

s) A területen természetes okokból megjelenő felszíni vizek elvezetése tilos.

t) Tilos napnyugtától napkeltéig a gépi munkavégzés.

u) A területen új erdőállomány vagy fásítás kialakítása tilos, kivéve, ha az természetvédelmi céllal történik.

v) A területen tilos reklámtáblákat elhelyezni.

3.1.7. Természetvédelmi infrastruktúra

Minden, a területre bevezető, rendszeresen használt út mellett el kell helyezni a kiemelt természetvédelmi oltalmat jelző hatósági tájékoztató táblát – többek között az intenzív technikai sporttevékenység visszaszorításához szükséges helyszíni figyelemfelhívás érdekében.

3.2. Művelési ághoz vagy földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.2.1. Szántó művelési ágú területek kezelése

a) A felhagyott szántóterületeken törekedni kell az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok, különösen a selyemkóró, akác és bálványfa elleni védekezésre.

b) A selyemkóró elleni mechanikus, kaszálással történő védekezésének csak az évenként legalább kétszeri, az első és a pót-termésérések előtt végrehajtott kaszálás minősül, az évenként egyszeri kaszálás nem. A levágott növényi anyagot el kell távolítani a területről.

c) Szerves trágya kijuttatása két évenként, legfeljebb 200 q/ha mennyiségben lehetséges a területen.

d) Műtrágyázás legfeljebb 50 kg/ha nitrogén hatóanyagtartalommal lehetséges.

e) Szántóterületen trágya legfeljebb hat hétig tárolható.

3.2.2. Gyep (rét, legelő) művelési ágú területek kezelése

a) A védetté nyilvánító jogszabály hatálybalépésének időpontjában meglévő területhez képest a legeltetett vagy kaszált területek kiterjedése nem növekedhet, kivéve ha az az igazgatóság nyilatkozata alapján természetvédelmi indokból történik.

b) Túllegeltetés tilos, kivéve ha a nagyobb állatsűrűség fenntartását az igazgatóság nyilatkozata alapján természetvédelmi indok teszi szükségessé.

c) A védetté nyilvánító jogszabály hatályba lépése utáni harmadik évtől kezdve csak akkora terheléssel történhet legeltetés, amely nem eredményezi nagyobb kiterjedésű – fél hektárt

elérő vagy meghaladó – területeken az egyéves nyílt homoki gyepek vagy egyéb zavart gyeptípusok dominanciáját, vagy nem konzerválja ezek nagy területen történő fennmaradását a természetközeli gyepek közösségeinek regenerálódása helyett.

d) Gyepeken gépjárművel közlekedni tilos. A korlátozás nem vonatkozik az engedélyezett kaszálásokat megvalósító mezőgazdasági gépekre.

e) Gyepeken tűzpázták létesítése és a meglévők fenntartása tilos.

f) A gyepek mesterséges trágyázása tilos.

g) Növényvédőszer felhasználása tilos a gyepeken, kivéve ha az természetvédelmi céllal, az idegenhonos, agresszíven terjedő növényfajok elleni védekezés során történik.

h) Felületés és gyepfeltörés tilos, kivéve ha az természetvédelmi céllal történik.

i) A gyepek öntözése tilos, kivéve ha az természetvédelmi céllal történik.

j) Mechanikai jellegű ápolási munkák (fogasolás, tárcsázás, hengerezés) végzése tilos, kivéve ha az természetvédelmi céllal, különösen a természetes gyepek rekonstrukciója során történik.

k) Kaszálás során legalább 8 cm-es fűtarlót kell visszahagyni.

l) Törekedni kell a természetes száraz homoki gyepekben szórtan elegyedő őshonos cserjék és fák megőrzésére, kivágásukra gazdasági okból nem kerülhet sor. Természetvédelmi céllal, a természetes homoki gyepek túlzott tévesztésének elkerülése érdekében azonban állományuk gyéríthető.

m) Gyepterületek égetése tilos, kivéve a természetvédelmi céllal – különösen a túlzottan felhalmozódott fűavar eltávolítása érdekében – végzett eseti, nem rendszeres égetést.

n) A levágott növényi anyagot a kaszálást követő 30 napon belül el kell távolítani a területről.

o) Égő gyepen, amennyiben a tűz nem fenyeget közvetlenül emberéletet, épületet, nagyértékű mezőgazdasági létesítményt vagy több hektáros kiterjedésű erdőterületet, tilos a tűz terjedése ellen szántással, tárcsázással, a gyepek felszaggatásával vagy vegyszer kijuttatással védekezni.

3.2.3. Szőlő, kert és gyümölcsös művelési ágú területek kezelése

A felhagyott szőlő- és gyümölcsös területeken törekedni kell a nem őshonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok, különösen a selyemkóró, akác és bálványfa elleni védekezésre.

3.2.4. Erdők kezelése

a) Nem őshonos fajokkal erdőtelepítés nem végezhető a területen.

b) Törekedni kell a nem őshonos fajokból álló erdők és fásítások – termőhelynek megfelelő – természetes vagy természetszerű életközösségekké alakítására.

c) Az őshonos fajokból álló erdőállományokban a biológiai sokféleség fenntartását hosszú távon is biztosító, természetes állapotra jellemző tér- és korszervezetet, fajösszetételt, elegyarányt kell kialakítani és megőrizni.

d) Teljes talaj-előkészítéssel erdőfelújítás nem végezhető.

e) Amennyiben természetes borókás-nyáras társulásba tartozó erdőállomány záródása természetes ökológiai folyamatok következtében csökken, tilos a záródást mesterségesen, a természetes folyamatok ellenében növelni. Az erdő művelési ágú ingatlanon található, borókás-nyáras társulásba tartozó állomány természetes záródáscsökkenését lehetővé kell tenni.

f) Az állományok kis kiterjedése és izoláltsága miatt a természetes borókás-nyáras társulásba tartozó állományokat tartalmazó erdőrészek teljes véghasználatára nem kerülhet sor, legfeljebb az erdőrészlet 50%-ának véghasználatára, legfeljebb 0,5 ha-os, legalább 30 m átlagszélességű összefüggő vágásterületek kijelölésével.

g) A vágásterületeken az őshonos fafajokból álló faállomány – területi kiterjedésben számolt – 5%-át hagyásfacsoport formájában vissza kell hagyni.

h) A természetes borókás-nyáras társulásba tartozó erdőállományban kijelölt vágásterületen a vágás-előkészítés során a cserjék legalább 30%-át a területen kell hagyni, kivéve ha a nagyobb mértékű gyérítés természetvédelmi céllal, különösen a túlzott leárnyékolást rosszul tűrő védett növényfaj érdekében történik.

i) Az engedélyezett fahasználatot az igazgatóság előzetes írásos tájékoztatását követően lehet megkezdeni. Deponálóhelyeket, megközelítő útvonalakat, hagyásfacsoportokat az igazgatóság előzetes írásos tájékoztatását követően lehet kijelölni és kialakítani.

j) Az erdőgazdálkodásra vonatkozó további részletes előírásokat a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 32. § (2) és (3) bekezdése alapján felülvizsgált érvényes erdőterv tartalmazza.

3.2.5. Művelés alól kivett területek kezelése

Új épület létesítése, meglévő épület felújítása csak a tájra hagyományosan jellemző módon, természetes építőanyagok felhasználásával, tájképvédelmi szempontok figyelembevételével történhet.